

Wetgeving betreffende de Belgische firmaperforaties

(Erik Pollet; uit: Perfinpost nr. 82, september 2007)

I. Inleiding

In de tweede helft van de 19de eeuw waren postzegels relatief veel duurder dan nu. Om die reden probeerden een aantal ondernemingen hun stock postzegels tegen misbruik en diefstal door hun eigen personeel te beschermen. In België evenals in een aantal andere landen werd daarvoor meestal gebruik gemaakt van in de postzegels geperforeerde initialen (perfins).

In de toenmalige postale reglementering vindt men terug dat niets aan postzegels mag gewijzigd worden. Indien dit wel gebeurt, zijn ze niet meer geldig voor frankering.

II. Wat voorafging

De eerste poging door een Belgische firma, nl. "de Banque Paternostre-Guillochins, Emile Sirault et Cie" ¹ te Mons (Bergen) om zijn postzegelstock te beveiligen tegen diefstal en misbruik dateert van eind juli 1863 tot 25 oktober 1865 (voorlopig laatst gekende gebruiksdatum). Deze beveiliging bestond uit de opdruk van de letter "G" ² en komt enkel voor op postzegels van het type "getande medaillon".

De 10 c (bruin) en de 20 c blauw krijgen een rode opdruk, de 40 c rood een blauwe. Er komen veel eigenaardigheden voor zoals liggende G (zie afbeelding), kopstaande G, dubbele opdruk en kleurvergissingen bij de opdruk (rood i.p.v. blauw en omgekeerd).

Tot op heden heerst de grootste onduidelijkheid over de wettelijkheid van deze opdrukken. Van der Auwera ³ schrijft daarover het volgende "...Bewust van zijn autoriteit,..., laat hij, zonder enige voorafgaandelijke bekende officiële toelating ,..., de door de bank aangekochte postzegels overdrukken met een door handstempel vervaardigde letter G,..." en verder lezen we nog het volgende ⁴: "Nochtans heeft Ch. Guillochin zich toen moeten rekenschap geven van de onwettelijkheid van zijn daad want hij waagt het niet zijn voorafgestempelde zegels te gebruiken voor de buitenlandse briefwisseling... Zelfs buiten de stad Mons hadden deze zegels geen frankeerwaarde.". Bijna alle postzegels met de zgn. Guillochin-opdruk zijn afgestempeld te Mons. Eén (bekende) volledige brief welke gepost werd te Jemappes werd daar met strafport belast wegens ongeldigheid van de postzegel.

Van der Auwera heeft nog kunnen achterhalen hoe aan deze praktijk een einde kwam: ⁵
"Maar ... in oktober 1865 stelt de postadministratie van Brussel de ongeoorloofde en onwettelijke feiten vast die zich in het postkantoor te Mons -oordoen en de overheid neemt contact op met de heren Paternostre en Sirault met het verzoek hun onwettelijke overstempelingsactie stop te zetten. Niettegenstaande haar plaatselijke invloed moet de bank zich plooiën naar de beslissingen van de postadministratie. We zien dat vanaf 25 oktober 1865 de vooraf overdrukte zegels definitief verdwijnen en..."

Tot zover de perikelen rond de eerste beveiliging van de postzegelstock door een firma in België

¹ Deze bank veranderde verschillende malen van naam door fusie en toetreding van nieuwe vennoten en werd later uiteindelijk in 1871 de Banque du Hainaut a Mons.

² G = afkorting van Guillochin.

³ Zie p. 20.

⁴ Zie p. 22.

⁵ Zie p. 24.

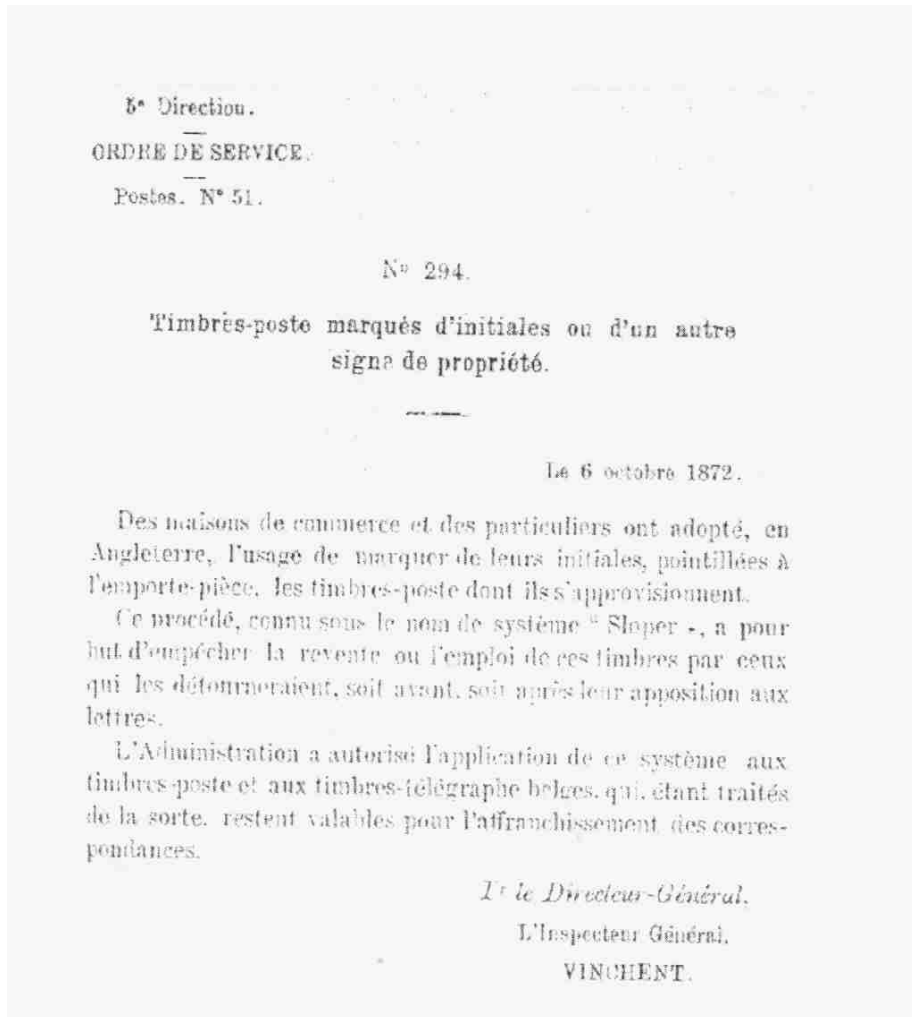
III. Wetten en reglementen betreffende de Belgische firmaperforaties.

Alle administratieve teksten (dus ook de wetten en postreglementen) zijn in België tot 10.10.1910 eentalig Frans, vandaar dat een aantal wetteksten welke we hieronder gebruiken enkel in die taal beschikbaar zijn. We zullen bij deze teksten een korte Nederlandstalige samenvatting inlassen.

A. De periode van gedoogzaamheid

Op 6 oktober 1872 verschijnt het Ordre de Service N° 51/294 (dienstorder) dat de toelating geeft om postzegels te perforeren.

Een eigenaardigheid hierbij is dat deze dienstorder eigenlijk onwettig is, in de postwet staat nog steeds en dit tot in 1879, dat er aan postzegels niets mag veranderd worden. Hieronder beelden we deze dienstorder af.

Samenvatting in het Nederlands

In Engeland werd een systeem ontwikkeld om postzegels te perforeren en zo diefstal tegen te gaan, onder de benaming "Sloper".

Vanaf heden mogen postzegels en telegraafzegels ook worden geperforeerd zonder hun geldigheid te verliezen.

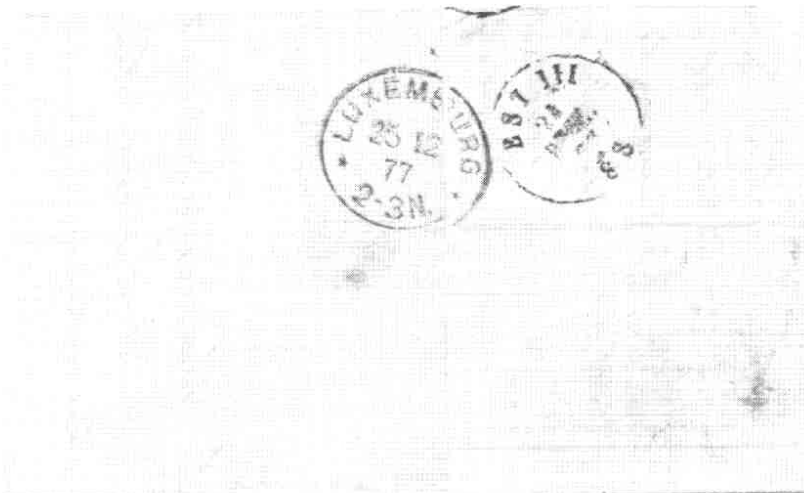
Door het verschijnen van deze dienstorder laat men dus toe dat postzegels geperforeerd worden, niettegenstaande dit wettelijk nog verboden is, daarom noemt men dit de gedoogzaamheidsperiode.

Een merkwaardige brief van de Banque du Hainaut a Mons⁶ van 23.12.1877 bespreken we hieronder.

⁶ Vroeger "Banque Paternostre-Guillochins, Emile Sirault et Cie"

Brief, met hoofding Banque du Hainaut a Mons en verstuurd van Mons naar Luxemburg op 23 DECE 5-S 1877. Hij werd gefrankeerd met 2 postzegels van 10 c (groen, uitgifte van 18.11.1869) welke geperforeerd werden met de letters **BH**. Deze frankering is juist volgens het tarief in voege was vanaf 1.5.1871. De inhoud van de brief is een voorgedrukt rekeninguittreksel met de hand aangevuld.

Op de keerzijde van de brief zien we een aankomststempel van Luxemburg (25 12 77 2-3 N.) en een stempel van het Belgisch treinpostkantoor EST III (24 DECE 77 8 S) die bewijst dat de brief per treinpostkantoor werd vervoerd tussen Mons en Luxemburg. Vorige brief werd verstuurd tijdens de zgn. gedoogzaamheidsperiode.

B De aanpassing van de wet

Op 30 mei 1879 wordt een nieuwe postwet uitgevaardigd, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 1 juni 1879. In deze nieuwe wet vinden we rechtstreeks niets terug over perfins, maar er wordt wel in vermeld dat de regering de voorwaarden voor geldigheid van postzegels kan bepalen. In de uitvoeringsbesluiten van deze wet, opgenomen in het Koninklijk Besluit van 12 oktober 1879 en het erbij horende "Avis" van 15 oktober 1879 (Beiden verschenen in het Belgisch Staatsblad van 15 oktober 1879) leren we het volgende:

TIMBRES-POSTE.

Les timbres-poste peuvent être marqués, par les expéditeurs, de leurs initiales pointillées à l'emporte-pièce. Ils ne peuvent subir aucune autre altération ni préparation, sous peine de nullité.

Vertaling

De postzegels mogen gemerkt worden door hun afzender door perforatie. Ze mogen geen enkele andere verandering ondergaan.

TIMBRES-POSTE.

Les timbres-poste peuvent être marqués, par les expéditeurs, de leurs initiales pointillées à l'emporte-pièce. Ils ne peuvent subir aucune autre altération ni préparation, sous peine de nullité.

Voor intern gebruik werd de tekst uit het "Avis" door de posterijen verspreid als Ordre de Service n° 105 van 15 oktober 1879. De tekst in deze dienstorder is identiek als deze van het "Avis": Dus vanaf 15 oktober 1879 is het perforeren van postzegels in België wettelijk geregeld.

Later werd nogmaals bevestigd dat het perforeren van postzegels de enige manier is die mag gebruikt worden om zich te beveiligen tegen misbruiken, nl. in het Koninklijk Besluit van 10 september 1936 (verscheen in het Belgisch Staatsblad van 24 oktober 1936) betreffende de "Codificatie van de postwetgeving" lezen we in Hoofdstuk II, Afdeling I, Artikel 5 het volgende:

HOOFDSTUK II. — *Poststukken, over 't algemeen, van het binnenland voor het binnenland.*

Afdeling I. — Frankeering. — Afgifte.

Art. 4. Behoudens de uitzonderingen voorzien bij artikelen 9, 1° lid, en 23, worden de poststukken gefrankeerd door middel van op het stuk te plakken of daarop gedrukte postzegels of wel door middel van afdrukken met frankeermachines.

Het bedrag van die zegels komt, door het feit dat de stukken ter post werden afgegeven, ten goede aan de Schatkist.

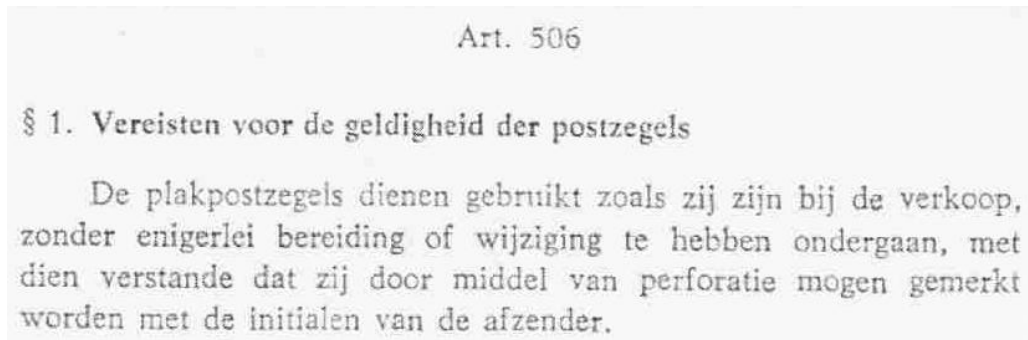
Art. 5. De op te plakken postzegels moeten gebezigd worden zooals zij verkocht worden, zonder eenigerlei bereiding of wijziging te hebben ondergaan.

Bij uitzondering is het toegelaten de postzegels door middel van den doorslagstempel met begiuletters te merken.

C. Huidige situatie

Niettegenstaande er bij mijn weten geen firma's meer zijn in België die hun postzegels perforeren is dit nog steeds toegelaten in België.

In de "Algemene onderrichtingen voor postbedienden" staat onder artikel 506 volgende tekst:

D. De bezetting tijdens de eerste wereldoorlog

De volledige situatie tijdens de bezetting in de eerste wereldoorlog hier uit de doeken doen zou ons binnen dit artikel te ver leiden. We willen hier echter wel het verschil aangeven tussen het zgn. etappengebied en het General Gouvernement.

In het General Gouvernement gelden op postaal gebied de wetten en reglementen zoals die in Duitsland voor de rijkspost gelden, d.w.z. dat hier de omzendbrief nr. 63 van 2 juni 1876 bepaalt dat het perforeren van postzegels toegelaten is (op basis van de Duitse wetgeving).

In het etappengebied bepaald de plaatscommandant wat op postaal gebied mag en niet mag. Alles staat hier in functie van de oorlogvoering. Tot nu toe vonden we geen enkele regeling terug welke betrekking heeft op het perforeren van postzegels.

Verschillende firma's die reeds voor het uitbreken van de oorlog hun (Belgische) postzegels perforeerden, doen dit gewoon verder tijdens de oorlog en perforeren hun bezettingszegels (Type Germania met opdruk).

IV. Het perforeren van post(waarde)stukken

Over het perforeren van post(waarde)stukken zoals postkaarten met opgedrukte postzegel wordt op geen enkele plaat op enige wijze in de wetgeving verwezen, toch komen, dergelijke perforaties geregeld voor, zelfs in de bezettingsuitgiften van 1914-18.

V. Bibliografie en geraadpleegde bronnen

Eigen verzameling.

Documentatie van het Belgisch postmuseum (dienstorders en reglementen)

Belgisch Staatsblad / Le Moniteur tussen 1879 en 1940

Officiële Belgische postzegelcatalogus 2005, Belgische beroepskamer van postzegelhandelaars, Brussel, 2004.

Deneumosttier E. & M., Les tarifs postaux internationaux 1849-1875, Imprim-Expres, Verviers 1987.

Pollet E., Brief met vroeggebruikte firmaperforatie in "Tweemaandelijks tijdschrift Postzegelclub Sint-Michielsgilde", November. 2002, jg. 20, pp. 13-14.

Pollet E., De Belgische firmaperforaties, in "FISTO Infoblad", 2003, nr. 2, pp. 9-10.

Van der Auwera F.H., De "Guillochin" opdruk op de Belgische medaillons, Mechelen, 1978.